

*Кущенко О.І., кандидат економічних наук (PhD), доцент,
Митрофанова Л.В., старший викладач,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна*

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

При дослідженні будь-якого соціально-економічного явища необхідно сформулювати інформаційну базу, яка потрібна також і щодо викладання будь якого курсу навчальної дисципліни. У 21 столітті кількість інформації зростає приголомшеними темпами, однак доволі часто знайти потрібні дані є доволі проблематичним завданням. Зараз, майже будь-який тип інформації можливо знайти у глобальній мережі інтернет. Але, саме це і створює проблему швидкого пошуку та доступу до якісної, достовірної інформації. Це є одним із бар'єрів, який постає перед науковцями на початку будь якого статистико-аналітичного дослідження, а також у навчальному процесі.

Методологічні засади статистичного дослідження розвитку соціально-економічних процесів в Україні викладені у роботах наших вчених статистиків, а саме: І. Варжанського, С. Герасименко, А. Головача, Г. Голубова, В. Гончара, М. Джулай, А. Єріної, В. Захожай, Н. Кашеної, Н. Ковтун, О. Корепанова, Ю. Лазебник, І. Манцурова, Р. Моторина, О. Нестеренко, О. Осауленко, Н. Парфенцева, О. Погонюк, В. Швець та інших.

Аналізуючи роботи відомих українських науковців-дослідників, можна зробити висновок, що у широкому сенсі під інформаційним забезпеченням будь-якого процесу розуміється забезпечення користувача відповідними технічними чи інформаційними засобами. Поява мережевих технологій дозволяє децентралізувати інформаційну систему.

Формулювання цілей тез - надати аналітику використання цифрової трансформації у глобальній мережі інтернет та особисто у навчальному процесі.

В ході розгляду питань інформаційного забезпечення дослідження визначено, що джерела дуже відрізняються своєю інформативністю, новизною, актуальністю, обсягом даних та обмеженістю доступу до певних складових, отже, їх доцільно об'єднати у такі комплексні наступні групи:

- інформаційні джерела некомерційних міжурядових та національних статистичних організацій, які надають доступ до великої кількості даних, наприклад: ООН, Світовий банк, Державна служба статистики України;
- інформаційні джерела великих приватних компаній, які надають можливість використовувати безкоштовні дані, аналізувати їх, додавати свої параметри чи дані у

реальному часі, здійснюють аналіз чи надають статистику на замовлення, наприклад: Google, Amazon;

- інформаційні джерела невеликих вузько направлених компаній, які займаються виключно аналітикою, наприклад: Worldometers, NetMarketShare.

Щодо первинного ознайомлення з обраною галуззю широко використовується Вікіпедія – Wikipedia. Це електронна енциклопедія з відкритим доступом щодо редагування. Особливістю цього ресурсу є можливість створення та редагування сторінок будь-яким користувачем. На теперішній час Вікіпедія – це сама велика енциклопедія людства. Її перевагами є відкритість, швидкі переходи між статтями, велика база структурованих даних [1].

Найбільш популярні статистичні бази даних як джерело інформації щодо проведення аналітичних досліджень та навчальних занять надано у таблиці 1.

Таблиця 1 - Найпопулярніші статистичні бази даних у світі [2]

Назва бази даних	Електронна адреса
Department of Economic and Social Affairs	https://www.un.org/en/development/desa/population/publications/database/index.asp
Committed to connecting the world	https://www.itu.int/
Data Catalog // The World Bank IBRD	URL:https://datacatalog.worldbank.org/
Google Trends	https://trends.google.com/trends/explore?
Products // Google	https://about.google/intl/ru/products/
Website Traffic Statistics & Market Intelligence // SimilarWeb	https://www.similarweb.com/
Keyword Research, Competitive Analysis & Website Ranking // Alexa.	https://www.alexa.com/
Web Analytics Made Easy // Statcounter	https://statcounter.com/
Worldometers – real time world statistics	https://www.worldometers.info/
Global X Social Media ETF (SOCL) // Yahoo Finance.	https://finance.yahoo.com/quote/SOCL/
Our World in Data	https://ourworldindata.org/
Market Share Statistics for Internet Technologies // NetMarketShare	https://www.netmarketshare.com/
Statista	https://www.statista.com/

Цими та іншими базами даних наша кафедра навчає користуватись у своїх дослідженнях у процесі навчання, щодо написання кваліфікаційних робіт та у подальшій роботі випускників наших освітніх програм за спеціальністю «051 Економіка».

Досвід роботи на кафедрі статистики, обліку та аудиту, економічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна дозволяє нам стверджувати, що у різних сферах своєї діяльності треба користуватись різними платформами. На це націлює і цифрова трансформація, яка проходить у суспільстві. Під час вступної компанії зручно використовувати Facebook, Telegram та Viber, як найбільш популярні соціальні мережі. Навчальний процес, наприклад, починаючи з 2015 року, зручно було проводити у Viber та одночасно на платформі LMS Moodle. За цей час авторами тез відкриті у динаміці (за останніми цифрам посилання) наступні курси (таблиця 2).

Додатково з усіх курсів створено закриті групи у Telegram, які використовуються щодо проведення кураторських годин, різних оголошень, у тому числі і щодо проведення відео конференцій у Zoom та різних других питань.

Зараз з відкриттям з вересня місяця 2022 року нової версії Zoom, яку анонсувало Google та об'єднало відеочат Duo та відео конференцію Meet у одну платформу щодо голосових і відео дзвінків – викладачі кафедри користуються, в основному, тільки цим месенджером, однак паралельно із LMS Moodle. Радую використання інтерактивної дошки, а також інтеграція з Google-календарем і не тільки викладачів, а і студентів.

Таблиця 2 - Аналітична динаміка відкритих та наповнених дистанційних курсів

Назва дистанційного курсу	Посилання
Статистика	https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1272
Бізнес-статистика	https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=2729
СЗУ бізнес- процесами	https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=2730
Бізнес-аналітика	https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=2773
Вступ до фаху	https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=3985
Виробнича практика	https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=4399
СЗУ економіки	https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=4534
Організація статист. спостережень	https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5151
Статистика туризму	https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5763

Досвід використання платформи наявний і показує, що це зручно і викладачу і студенту. Зараз, коли ми використовуємо електронний журнал, щодо формування результатів

підсумкового контролю – це додаткова фішка, яку ми можемо використовувати у якості інформаційного матеріалу при заповненні журналу у особистому кабінеті Е-деканата. Багато кафедральної інформації зберігаємо на Google disk - це зручно, додає оперативності, особливо у навчально-методичній роботі, за яку відповідальна на кафедрі старший викладач та провідний інженер Лілія Митрофанова. Тобто на кафедрі усі готові до цифрової трансформації процесу навчання. Перевагами у цьому є: мобільність, доступність та безкоштовність; зберігання та використання інформації незалежно від місця знаходження (зараз багато викладачів перебувають за кордоном); відсутність необхідності оновлення та встановлення програмного забезпечення так, як технології «стали хмарними»[3].

Розглянуті питання інформаційного забезпечення щодо досліджень та викладання дисциплін, дозволяють нам зробити висновок, що зараз проходять величезні трансформації у цій сфері. Визначено, що інформаційні джерела дуже відрізняються своєю інформативністю, новизною, актуальністю, обсягом даних та обмеженістю доступу до певних складових. Розглянуті інформаційні джерела були поділені на 3 групи: некомерційні міжурядові організації, великі компанії, які здійснюють аналіз чи надають статистику на замовлення та невеликі вузько направлені компанії, дохід яких теж пов'язаний із проведенням аналітики. Вони вибирають вузьке коло інтересів та намагаються покращити розуміння та зручність представлення аналітики, а також спонукають до впровадження креативних підходів. Визначено, що для більш ретельного та достовірного аналізу статистичної інформації необхідно не тільки вибирати декілька джерел, але й розрізняти їх за групами. Обґрунтований аналіз можливий лише за умови поєднання відкритих даних та прогнозів, представлених інформаційними джерелами першої групи та актуальних даних другої групи, а при формуванні звітів можуть стати у нагоді джерела третьої групи.

Отже, диджиталізація, яка проходить у суспільстві є основою якісних досліджень та навчальних процесів. Згодні зі своїми колегами, що серед реформ вищої освіти, які тривають і можливі у майбутньому в Україні, диджиталізація навчального процесу вважається експертами як провідним, так і найбільш перспективним напрямком [4].

Серед переваг, які диджиталізація надає з організаційно-економічної точки зору, виділяють: значне підвищення ефективності адміністративних процесів; інтеграцію звичайної та оцифрованої системи записів для більш швидкого пошуку; покращення доступності та сприяння кращому обміну інформацією з колегами по усьому світу; збільшення швидкості реагування на зауваження та побажання здобувачів освіти; скорочення витрат та сприяння

захисту довкілля; можливість вчасно користуватися точною аналітичною статистикою; допомога у гнучкості персоналу; забезпечення безперервності навчального процесу навіть у випадках надзвичайних ситуацій (дефіцит коштів на опалення корпусів, карантин, воєнний стан тощо).

Інформаційні технології є невід'ємною частиною сучасного світу, вони значною мірою визначають подальший економічний та суспільний розвиток людства. У цих умовах революційних змін вимагає й система навчання. Компонентами діджиталізації Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна є: онлайн-освіта на різних платформах Google Meet, Zoom, Google Chrome; електронні дистанційні освітні ресурси LMS Moodle; електронний документообіг у АСКОД та Е-деканат, Звідси можна сказати, що актуальність даного питання має місце у сучасному освітньому середовищі, адже нині якісне викладання дисциплін не може здійснюватися без використання засобів і можливостей, які надають комп'ютерні технології та Інтернет.

Список використаних джерел:

1. Вікіпедія – Wikipedia. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Зв%27язок> (дата звернення 20.01.2023 року)
2. Кущенко О. І., Гаврюшенко А.А. Статистичні бази даних як джерело інформації щодо проведення аналітичних досліджень. *Technologies and strategies for the implementation of scientific achievements: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the International Scientific and Theoretical Conference (Vol.1)*, May 27, 2022. Stockholm, Kingdom of Sweden: European Scientific Platform. С.60-64. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/scientia/issue/view/27.05.2022/746> (дата звернення 20.01.2023 року)
3. Матеріали Всеукраїнського проекту для викладачів "Uni-Biz Bridge Camp""Університет майбутнього після перемоги", який проходив з 11-14 липня 2022 року. Діджиталізація освіти. Як вести соцмережі університету?" URL: <https://www.youtube.com/watch?v=RTTrNCB3qWYE> (дата звернення 21.01.2023 року)
4. Варжанський І. Виклики діджиталізації для закладів вищої освіти. URL: <http://confmanagement.kpi.ua/proc/article/view/201149> (дата звернення 21.01.2023 року)